

کودتا در ترکیه با اتکاء دولت به مردم ناکام ماند

گروهی از نیروهای ارتش ترکیه همراه با دهها دستگاه تانک و ادوات نظامی در استانبول و آنکارا وارد خیابان‌ها شده و اعلام کردند کنترل امور را در دست گرفته‌اند اما با حضور گسترده مردم و علی‌الخصوص هواداران اردوغان، این کودتا ناکام ماند.

کودتا در ترکیه با اتکاء دولت به مردم ناکام ماند

گروهی از نیروهای ارتش ترکیه همراه با دهها دستگاه تانک و ادوات نظامی در استانبول و آنکارا وارد خیابان‌ها شده و اعلام کردند کنترل امور را در دست گرفته‌اند اما با حضور گسترده مردم و علی‌الخصوص هواداران اردوغان، این کودتا ناکام ماند.

گروهی از نیروهای ارتش در دو شهر عمده ترکیه یعنی آنکارا پایتخت و شهر توریستی استانبول با تانک و زره پوش وارد خیابان‌ها شده و مناطق مختلف از جمله فرودگاه‌ها، پارلمان و ساختمان رادیو و تلویزیون دولتی را تحت کنترل خود در آوردند و درگیری‌های شدیدی در برخی مناطق روی داد که گفته می‌شود طی آن 190 تن کشته و ۱۴۴۰ تن هم زخمی و ۲۸۳۹ تن نیز بازداشت شدند. کودتاچیان همچنین پل‌های اصلی استانبول را بستند و هواپیماها و هلیکوپترهای جنگی تحت فرمان آنها نیز در ارتفاع کم بر فراز استانبول و آنکارا به پرواز درآمدند. در آنکارا و استانبول صدای تیراندازی‌های پیاپی شنیده شد. منابع خبری در حالی از ورود تانک به خیابان‌های آنکارا خبر دادند که گروهی از مردم این شهر در مسیر حرکت تانک‌ها دراز کشیدند و مخالفت خود را با این اقدام ارتش اعلام کردند. هزاران تن از مردم در مخالفت با این اقدام ارتش به خیابان‌ها آمدند و با شعار، حمایت خود را از دولت اعلام کردند.

در آغازین دقایق کودتا فرودگاه آتاتورک استانبول به تصرف ارتش درآمد و تمامی پروازها متوقف شد. حریت گزارش داد که تانک‌ها در مقابل ورودی فرودگاه آتاتورک مستقر شدند و رفت و آمد به این فرودگاه متوقف شد. تصاویری نیز از حضور سربازان ارتش درون ساختمان تلویزیون دولتی ترکیه منتشر شد. تلویزیون دولتی که در ساعات اولیه به تصرف نیروهای ارتش در آمده بود اعلام کرد که ارتش قدرت را در سراسر کشور به دست گرفته است. نظامیان کودتاگر ارتش ترکیه پس از آنکه تلویزیون دولتی ترکیه را از دست دادند به سراغ شبکه خبری

سی ان ان ترک رفتند. پس از آنکه مردم ترکیه تلویزیون دولتی را از کودتاگران پس گرفتند، نظامیان کودتاگر به سراغ شبکه خبری سی ان ان ترک رفتند و آن را تصرف کردند. از سوی دیگر، در بیانیه‌ای که در ساعات اول کودتا از سوی ارتش ترکیه منتشر شد، آمده بود که ارتش برای دموکراسی و حقوق بشر اداره امور را در دست گرفته است. در این بیانیه آمده بود که تمامی روابط خارجی کشور به شکل موجود باقی خواهد ماند. ارتش در بیانیه‌اش آورده بود که برقراری قانون باید اولویت اصلی باشد. همچنین خبرگزاری رسمی ترکیه گزارش داد که عده‌ای از افسران کودتاچی ارتش، «خلوصی آکار» رئیس ستاد مشترک ارتش را به گروگان گرفتند اما ساعاتی بعد وی آزاد شد و بر اساس آنچه مخابره شده به سر کارش بازگشته است.

خبرگزاری آناتولی ترکیه نیز به نقل از شاهدان عینی گزارش داد که

هلی کوپترهای جنگی کودتاچیان به سوی کاخ ریاست‌جمهوری تیراندازی کردند. بر اثر اصابت موشک به نزدیکی کاخ ریاست جمهوری ترکیه در آنکارا پنج تن کشته شدند. همچنین نظامیان کودتاچی در بیانیه‌ای اعلام کردند که نبرد را ادامه خواهند داد و از شهروندان خواستند تا در منازل خود بمانند. مقر دستگاه اطلاعاتی ترکیه هم با استفاده از بالگرد و مسلسل در آنکارا هدف قرار گرفت. در این حمله شماری مجروح شدند. این در حالی است که آژانس اطلاعات ترکیه به همراه نیروهای امنیتی این کشور برای پایان دادن به کودتا در این کشور همکاری کردند. در چنین شرایطی چند فروند جت جنگنده اف 16 ترکیه مواضع نیروهای کودتا در اطراف کاخ ریاست جمهوری این کشور را هدف قرار دادند. چند فروند هواپیمای اف 16 ارتش ترکیه تانک‌های کودتاچیان را در اطراف کاخ ریاست جمهوری بمباران کردند. خبرگزاری فرانسه به نقل از تلویزیون ان تی وی ترکیه گزارش داد که در نتیجه این حملات، ستون‌های عظیمی از دود بر فراز محله بستیه که کاخ ریاست جمهوری در آن واقع است، مشاهده شد. این درحالی بود که نخست وزیر ترکیه از ممنوعیت پرواز بر فراز آنکارا خبر داد و گفت: اگر پروازی صورت بگیرد هواپیما هدف قرار خواهد گرفت چرا که از آسمان آنکارا حملاتی علیه نهادهای مهم دولتی صورت گرفت. بینالی ییلدریم افزود، ما از هواپیماهای دوست می‌خواهیم به این مساله دقت زیادی کنند و به آسمان آنکارا نزدیک نشوند چرا که هدف قرار خواهند گرفت.

در این حال منابع خبری گزارش دادند که رئیس‌جمهوری ترکیه در همان ساعات اولیه کودتا آنکارا را به مقصد استانبول ترک کرد اما ظهر دیروز استانبول را به مقصد آنکارا ترک کرد. پیش از این ارتش ترکیه مدعی شده بود که اردوغان از برخی کشورهای اروپایی از جمله آلمان درخواست پناهندگی کرده است. همچنین پیش از این گزارش شده بود که هواپیمای حامل رئیس‌جمهوری ترکیه روانه استانبول شد اما اجازه فرود هواپیمای وی داده نشد. این درحالی بود که اردوغان در جمع هوادارانش در فرودگاه آتاتورک از خودرو پیاده شد و بین مردم حضور یافت. در چنین شرایطی خبرگزاری اسپوتنیک گزارش داد که شبکه‌های اجتماعی توئیتر، یوتیوب و فیس‌بوک در این کشور قطع شدند.

در خبری دیگر خبرگزاری یونان خبر داد که هشت کودتای ارتش ترکیه با یک فروند هلی کوپتر نظامی در یونان فرود آمدند که بلافاصله بعد از درخواست پناهندگی توسط نیروهای یونانی بازداشت شدند. این هلی کوپتر بلک هاوک پس از آنکه درخواست فرود اضطراری کرد از مسئولان یونانی اجازه فرود در شهر شمالی الکساندروپولی هم مرز با ترکیه را دریافت کرد. طبق این گزارش، شش نظامی و یک غیرنظامی مسافر این هلی کوپتر

بودند که از عوامل کودتای نظامی نافرجام ترکیه هستند. دو فروند جنگنده اف - 16 یونان این هلی کوپتر را هنگام ورود به حریم هوایی یونان اسکورت کردند. خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از پلیس یونان گزارش داد که هشت سرنشین این بالگرد از یونان درخواست پناهندگی کردند. از سویی طراح کودتا در ترکیه، سرهنگ "محرم کوسه" مشاور حقوقی رییس ستاد ارتش بود که بلافاصله از سمتش برکنار شد. شبکه سی‌ان‌ان ترک اعلام کرد تلاش کودتا را دادستان نظامی کل با حمایت ۴۶ افسر عالی‌رتبه ترکیه بر عهده داشتند و اجرا کننده آن دو فرمانده نیروی هوایی و زمینی بودند. اکرم چاغلار، مقام سوم ارتش ترکیه هم در شهر ارزینجان دستگیر شد. تاکنون ۳۴ تن از مقامات ارتش از جمله پنج ژنرال و ۲۹ سرهنگ عزل شده‌اند. همچنین دادستانی ترکیه دستور بازداشت تعدادی از اعضای شورای عالی قضات را صادر کرد. همزمان ده‌ها سرباز شرکت کننده در کودتا سلاح خود را در استانبول تحویل دادند و تسلیم شدند. از طرفی همزمان با کشف هویت عامل کودتا شاهدان عینی گفتند که ساختمان پارلمان در آنکارا مورد حمله قرار گرفته است. کودتاگران با حمله به ساختمان پارلمان ترکیه آن را به آتش کشیدند و شبکه های ترکیه ای تصاویری از پارلمان در میان شعله‌های آتش مخابره می‌کنند. گفته می شود

چهار بمب در مقابل پارلمان ترکیه منفجر شد که تنها شیشه‌های پارلمان را شکست و به درهای ورودی آسیب زد. پس از آن نمایندگان پارلمان به محل‌های امن منتقل شدند. مقام های دولت ترکیه اعلام کرده اند که اوضاع تحت کنترل است. درعین حال گفته می شود یک فروند بالگرد نظامی درگیر در حمله به مقر اپراتور ماهواره ترکیه(ترک ست) نیز در منطقه گلباسی آنکارا هدف قرار گرفت و سرنگون شد. این درحالی بود که حامیان اردوغان شماری از کودتاچیان در این کشور را بازداشت و آنها را به مراکز امنیتی منتقل کردند.

در این شرایط نظامیان و افسران حامی کودتا در بیانیه ای اعلام کردند همچنان مصمم به ادامه نبرد هستند و قاطعانه با هرکس که مقابلشان بایستد مبارزه خواهند کرد. در این بیانیه همچنین از مردم ترکیه خواسته شده است که در خانه هایشان بمانند. در خبری دیگر ارتش ترکیه در پی وقوع کودتای نظامی در این کشور، به نیروهای خود در شمال عراق دستور داد فوراً به داخل خاک ترکیه بازگردند. این اقدام ارتش ترکیه اولین تأثیر اتفاقات اخیر این کشور بر همسایگانش را بازتاب می‌دهد. در آذر ماه سال گذشته، ارتش ترکیه صدها نیروی خود را در پایگاه «بعشقیه» در شمال عراق مستقر کرد و مدعی شد که هدف از این کار آموزش نیروهای گرد برای مبارزه با داعش است. پس از این اقدام، اعتراض مسئولان و مردم عراق به شدت بالا گرفت و دولت عراق به سازمان ملل در این باره شکایت کرد.

شکست کودتا

همزمان با آزادی رئیس ستاد مشترک ترکیه از اسارت کودتاچیان، وزیر کشور ترکیه گفت: تلاش برای کودتا سرکوب شد. افکان آلا اعلام کرد که تلاش برای کودتا در این کشور سرکوب شده است. گزارش‌های خبری نشان حاکمیت پلیس ترکیه موفق شده است با کودتاچیان مذاکره کند تا از خیابان‌ها عقب‌نشینی کنند. همچنین روزنامه حریت گزارش داد که پایگاه‌های ژاندارمری در آنکارا که اصلی‌ترین خاستگاه کودتاچیان بود، به دست نیروهای دولتی پس گرفته شد. همچنین با گذشت ساعاتی از وقوع کودتا، وزیر دادگستری ترکیه اعلام کرد کودتاچیان در دستیابی به اهداف خود شکست خوردند. دیلی صباح به نقل از وزیر دادگستری ترکیه اعلام کرد: اینها از گروه فتح‌الله گولن دستور می‌گیرند و مستقل از فرماندهی ارتش عمل می‌کنند. این درحالی است که خبرگزاری فرانسه خبر داد که فتح الله گولن روحانی مخالف و در تبعید ترکیه ای، دخالت در کودتای نافرجام را تکذیب و آن را به شدیدترین وجه ممکن محکوم کرد. گولن که در شهرک پوکونو ایالت پنسیلوانیای آمریکا زندگی می کند، در بیانیه کوتاهی ضمن تکذیب این اتهام ها

گفت: من یکی از قربانیان کودتاهای نظامی پنج دهه گذشته هستم و متهم شدن به ارتباط با کودتا را توهین آمیز می دانم.

وی در ادامه بیانییه خود برای حل و فصل صلح آمیز اوضاع فعلی دعا کرد و گفت: دولت باید از طریق انتخابات آزاد و منصفانه تعیین شود، نه اعمال قدرت. پیشتر اردوغان، گولن را متهم کرده بود که در پس کودتای نافرجام قرار دارد.

از طرفی رجب طیب اردوغان بعد از ورود به فرودگاه استانبول- فرودگاهی که چند ساعتی در کنترل کودتاچیان بود- گفت: عاملان کودتا مجازات می شوند.

وی افزود: کودتاگران وحدت کشور را هدف قرار دادند و این شورش علیه وحدت کشور بود. وی افزود: کسانی که کودتا را رهبری کردند افسرانی دون پایه هستند که در ارتش جایی ندارند. اردوغان یادآور شد: برخی نمی خواهند ترکیه متحد باشد، این گروه کوچک به اهداف خود نمی رسد، این گروه با دولت و ملت ترکیه می جنگند. رئیس جمهوری ترکیه افزود: ما با قدرت به کار خودمان ادامه می دهیم و نمی گذاریم این گروه کوچک به اهداف خود برسد. وی تصریح کرد: ملت با آمدن به خیابانها از دولت ترکیه حمایت کرد، از ملت ترکیه تشکر می کنم زیرا ملت هوشیار و متحد است. وی گفت: ملت به حضورشان در خیابان تا برچیده شدن بساط کودتاچیان و شورشیان ادامه دهند. اردوغان افزود، نیروهای نظامی باید به پادگانها باز گردند و اینکه چه کسانی در این شورش دست داشتند در آینده روشن خواهد شد. اردوغان در جمع هواداران خود گفت: با کمک مردم کودتا را شکست دادیم، به مردم ترکیه مفتخرم و از همه شما قدردانی می کنم. وی تصریح کرد: در کنار شما هستم و شما را ترک نخواهم کرد. رئیس جمهوری ترکیه گفت که او منتخب مردم است و همچنین تاکید کرد کشورش را ترک نمی کند. او در جمع حامیانش گفت که اقدام به کودتا خیانت است و ارتش باید پاکسازی شود.

نخست وزیر ترکیه هم در اولین کنفرانس مطبوعاتی پس از کودتای این کشور گفت: زندگی شهروندان ترکیه به حالت عادی بازگشته است و نیروهای ما اوضاع را در کنترل خود دارند. وی همچنین کودتاچیان را تروریست خواند. بینالی ییلدریم تاکید کرد که کودتایی که توسط ساختار نظامی موازی صورت گرفت، شکست خورده و زندگی روزمره در ترکیه به حالت عادی بازگشته است. وی گفت: در این کودتا 2839 نظامی بازداشت شده اند که برخی از آنها افسران ارشد ارتش هستند. ییلدریم در عین حال تاکید کرد کودتای ترکیه به دستور رهبران نظامی صورت نگرفت. نخست وزیر ترکیه با بیان اینکه کودتای جمعه شب لکه ننگی بر پیشانی دموکراسی در این کشور بود گفت: بهترین پاسخ را به کودتا دادیم. وی ادامه داد: نیروهای امنیتی ما حماسه آفریدند و مردم قهرمان ترکیه بهترین پاسخ را به تروریست ها دادند و ثابت کردند که از دموکراسی دست نمی کشند و این واقعه نشان داد که ما مردم ترکیه هرگز امتیاز نمی دهیم. نخست وزیر ترکیه خاطرنشان کرد: این کودتا نوعی تروریسم است و عاملان آن خائن هستند. دوستان ما و برخی کشورها موضع فعلی ترکیه را می دانند. مسئولان و رهبران برخی کشورهای جهان با ما تماس گرفته و حمایتشان را از ترکیه اعلام کردند و من از آنها تشکر می کنم. ییلدریم با اعلام اینکه عاملان کودتای جمعه شب مجازات خواهند شد تاکید کرد: دولت و ملت ترکیه با یکدیگر در برابر همه تلاش های تروریستی متحدند و بهترین نمونه آن پیروزی ترکیه در شکست تلاش های تروریستی کودتا است. من از خبرنگاران و اصحاب رسانه نیز به خاطر هوشیاری و حس ناسیونالیستی شان تشکر می کنم. نخست وزیر ترکیه در پاسخ به پرسشی درباره احیای مجدد مجازات اعدام علیه کودتاچیان گفت: دولت ترکیه تغییرات قانونی را بررسی می کند. رئیس دولت ترکیه گفت، مجازات اعدام در قانون اساسی وجود ندارد اما تغییرات حقوقی بررسی خواهد شد. وی با اعلام اینکه هر کشوری از فتح الله گولن حمایت کند دشمن ترکیه است خاطرنشان کرد: آنکارا از آمریکا خواسته که گولن را تحویل دهد. مردم در کنار دولت ایستادند و اوضاع کشور کاملاً تحت کنترل و همکاری کامل میان نهادهای دولتی و مردم ترکیه برقرار است. ییلدریم با بیان اینکه کودتا از قبل برنامه ریزی شده بود اعلام کرد این کودتا به هیچ وجه اعتبار ترکیه را خدشه دار نمی کند و من از مردم می خواهم علیه این کودتا به خیابان ها بیایند. نخست وزیر ترکیه گفت: از واشنگتن می خواهیم فتح الله گولن را تحویل دهد زیرا او رهبر یک گروه تروریستی است و عدم تحویل او را یک اقدام خصمانه قلمداد می کنیم. این درحالی است که جان کری، وزیر امور خارجه آمریکا گفت تاکنون هیچ درخواستی برای استرداد فتح الله گولن به ترکیه ارائه نشده است و ترکیه اگر مدرکی در خصوص دخالت گولن در کودتا دارد، ارائه کند.

نخست وزیر سابق ترکیه نیز در واکنش به کودتای ارتش این کشور علیه حزب حاکم اعلام کرد: تلاش برای کودتا شکست خورده و "نظام موازی" (فتح الله گولن) پشت این کودتا است. احمد داووداوغلو، فتح الله گولن، روحانی در تبعید ترکیه را مسئول کودتای ارتش دانست و گفت: هرتلاشی برای کودتا در ترکیه شکست خورده است. عصمت ییلماز، وزیر دفاع ترکیه نیز در واکنش به این وقایع اعلام کرد کودتاچیان گروهی کوچک از سربازان بودند که خیلی زود سرکوب شدند. رئیس جمهوری سابق ترکیه هم ضمن اعلام مخالفت خود با کودتا از شهروندان این کشور خواست برای نجات دموکراسی به خیابان ها بیایند. عبدالله گل با اشاره به کودتاهای نظامی که کشورهای آفریقایی شاهد آن بوده اند، گفت: ترکیه یک کشور آفریقایی نیست. وی ضمن درخواست از مردم برای آمدن به خیابان ها، از نظامیان ارتش ترکیه نیز خواست تا به پادگان های خود بازگردند. عبدالله گل تأکید کرد، امکان ندارد کشوری به بزرگی ترکیه از سوی کودتاچیان اداره شود و ما این را قبول نخواهیم کرد.

خبر دیگر اینکه وسایل حمل و نقل عمومی و هواپیماهای غیر نظامی در استانبول ساعتی پس از کودتا در ترکیه فعالیت خود را

از سر گرفتند. همچنین حرکت و عبور و مرور در دو پل بسفر و سلطان محمد فاتح در استانبول از سر گرفته شد. شبکه خبری المیادین هم اعلام کرد که مقر ستاد مشترک ارتش در اختیار نیروهای دولتی ترکیه قرار گرفته است. از طرفی نخست وزیر ترکیه اعلام کرد که فرمانده ارتش این کشور به عنوان رئیس جدید ستاد مشترک انتخاب شده است. نخست وزیر ترکیه از انتصاب «اومیت دوندار» به عنوان رئیس ستاد مشترک ارتش خبر داد. وی فرمانده بخشی از ارتش ترکیه است که استانبول را تحت کنترل دارد. نخست وزیر ترکیه گفت خلوصی آکار رئیس ستاد مشترک ارتش ترکیه برکنار و اومیت دوندار، فرمانده ارتش ترکیه به عنوان جانشین موقت او تعیین شده است. از سویی پارلمان ترکیه ساعاتی بعد از کودتا در این کشور نشستی را برگزار کرد. در این نشست اسماعیل کهرمان رئیس پارلمان ترکیه تاکید کرد که کسی نمی تواند به دولت ترکیه آسیب برساند و ما طومار کودتاها را در هم پیچیده ایم. رئیس پارلمان ترکیه افزود، ما کشوری دارای حاکمیت هستیم و نمی توان ما را تهدید یا کشور ما را با استفاده از فتنه تقسیم کرد. وی همچنین گفت که روسای 3 حزب بزرگ ترکیه در این جلسه حضور داشتند و در جلسه فوق العاده ظهر دیروز سخنرانی کردند. در چنین شرایطی شورای عالی قضات و دادستان های ترکیه اعلام کرد که 2745 تن از قضات این کشور در پی کودتا از کار برکنار شدند.

موضع ایران

نشست شورای عالی امنیت ملی کشورمان دیروز به ریاست دکتر حسن روحانی رئیس جمهوری با موضوع کودتا در ترکیه برگزار شد. علی شمخانی دبیر شورای عالی امنیت ملی در پایان این نشست در ارزیابی خود از تحولات ترکیه اظهار داشت: ما در منطقه و زمانه پر آشوبی زندگی می کنیم؛ هم منطقه ما در نقاط دور و نزدیک دچار حوادث مختلف می شود و هم زمانه ما متأسفانه پر از حادثه است. وی افزود: آنچه این وضعیت را برای ملت ایران برجسته تر می کند این است که در کشورمان امنیت، ثبات و آرامش حاکمیت دارد که این به همت خون شهدا، شهدای مدافع حرم، رهبری داهیهانه مقام معظم رهبری و مشارکت جدی مردم در حفظ امنیت است. دبیر شورای عالی امنیت ملی تأکید کرد: موضع جمهوری اسلامی ایران در قبال این اتفاقات همواره احترام به انتخاب مردم در قیاس با غلبه زورمدارانه است یعنی همواره موضع اصولی و ثابت ما در قبال ساختارهای حکومتی، نفی کودتا و تأیید دولت های مبتنی بر آرای واقعی مردم است. شمخانی تصریح کرد: در حادثه ترکیه هم بالطبع این اصول و معادله حاکم است و جمهوری اسلامی ایران از لحظه ورود حادثه در این کشور این نکته را در ذهن داشت که انتخاب مردم سالارانه حکومت ترکیه بر کودتای نافرجام ناقص و غیرمردمی ارجحیت دارد. وی افزود: البته این مختص ترکیه نیست و علت حضور ما در سوریه نیز همین است که همواره در نوع مقایسه منطقه ای که نسبت به کشورهای دیگر داریم رأی مردم را بر نوع حکومت های قبیله ای، عشیره ای و موروثی ترجیح داده ایم و این مردم سالاری است. دبیر شورای عالی امنیت ملی کشورمان در واکنش به تحولات ترکیه گفت با نگرانی وقایع ترکیه را تحت نظر داریم. شمخانی اعلام کرد، بی ثباتی در ترکیه را محل امنیت و آرامش مردم می دانیم و به همین دلیل تمامی مرزهای زمینی و هوایی مشترک تحت نظارت و کنترل کامل قرار دارد و اشراف جامع در این بخش حاکم است.

مشاور رهبر معظم انقلاب در امور بین الملل هم تأکید کرد که جمهوری اسلامی ایران با کودتا در ترکیه و اساساً هرگونه کودتا و تحمیل نظر با زور مخالف است. علی اکبر ولایتی با اشاره به تلاش برای کودتا در ترکیه، خاطرنشان کرد، جمهوری اسلامی ایران حکومتی مبتنی بر مردم سالاری دینی، یعنی حکومتی بر اساس رأی مردم در چارچوب ارزشهای اسلامی است و طبیعی است که با هر حرکت غیرقانونی و زورمندانه برای تغییر حکومت های مردمی مخالف است. وی با بیان اینکه در کشور همسایه و برادر ما ترکیه انتخابات برگزار شده و سالهاست بر مدار دموکراسی و رأی مردم حکومت تشکیل می شود، افزود، اگر قرار باشد یک عده معدود از نظامی ها تحت تأثیر هر عامل یا عواملی بخواهند رأی مردم را پایمال کنند و حکومت مردمی آقای اردوغان را ساقط کنند، طبیعی است که جمهوری اسلامی ایران بر اساس اصولی که به آن معتقد است با این کودتا و هر کودتای دیگری مخالفت می کند.

از طرفی در پی وقوع کودتای نظامی در ترکیه وزیر امور خارجه کشورمان دو پیام در صفحه توئیتر خود منتشر کرد. دکتر محمدجواد ظریف نوشت، نسبت به بحرانی که در ترکیه روی داده عمیقاً نگران است. وی در ادامه خاطرنشان کرد که ثبات، دموکراسی و امنیت مردم ترکیه مسائلی اساسی و اتحاد و تدبیر اموری ضروری هستند. محمدجواد ظریف افزود، دفاع شجاعانه مردم ترکیه از دموکراسی و دولت منتخبشان ثابت کرد که کودتا جایی در این منطقه ندارد و محکوم به شکست است. سخنگوی وزارت خارجه کشورمان نیز بر حمایت ایران از دولت منتخب مردم ترکیه تأکید کرد. بهرام قاسمی با اشاره به بحران سیاسی بوجود آمده در ترکیه اظهار داشت، جمهوری اسلامی ایران با دقت و حساسیت بالا تحولات در کشور همسایه خود را دنبال می کند. وی با اشاره به سه بار تماس تلفنی دکتر ظریف با همتای ترک خود از شروع بحران تا پایان آن گفت: ما عمیقاً نگران ثبات، امنیت، وحدت، مردم سالاری و حاکمیت قانون در ترکیه هستیم. قاسمی تأکید کرد، جمهوری اسلامی ایران ضمن توصیه به پرهیز از توسل به خشونت، از دولت منتخب مردم در ترکیه حمایت می کند. وی افزود: برای جمهوری اسلامی ایران ترکیه ای با ثبات، امن و مردم سالار اولویت دارد و امیدوار است ثبات و آرامش کامل هر چه سریعتر به کشور دوست و همسایه مان بازگردد. حمید ابوطالبی، معاون سیاسی دفتر رییس جمهوری نیز با انتشار مطلبی در صفحه توئیتر خود نوشت: جمهوری اسلامی

ایران حمایت از مردم و نظام‌های برآمده از انتخابات را، از بهترین اصول خود می‌داند؛ مردم مسلمان و همسایه ترکیه حاکمیت خود را پس خواهند گرفت. وی افزود: ما هیچگاه در برابر کودتا و نقض حاکمیت مردم بی‌تفاوت نبوده‌ایم، لذا تحولات ترکیه را با حساسیت پیگیری کرده و رای مردم را تعیین‌کننده می‌دانیم. وزیر اطلاعات جمهوری اسلامی ایران نیز گفت که نیروهای نظامی، امنیتی و اطلاعاتی در حد ضرورت به حال آماده‌باش درآمده‌اند و مرزها در کنترل کامل است. سید محمود علوی افزود، برای ترکیه آرزوی امنیت و ثبات می‌کنیم.

درچنین شرایطی معاون امور فرودگاهی شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) گفت: تمامی پروازهای این فرودگاه به مقصد ترکیه به منظور تأمین امنیت مسافران تا اطلاع ثانوی به حال تعلیق در آمده است. کوروش فتاحی افزود: با توجه به کودتای نظامی در ترکیه، تمامی پروازهای شرکت‌های هواپیمایی به مقصد شهرهای مختلف این کشور از فرودگاه امام خمینی (ره) لغو شده است. وی خاطرنشان کرد: مسافران می‌توانند برای آگاهی از آخرین وضع پروازها به ترکیه با شرکت‌های هواپیمایی خود تماس حاصل کنند. حسین قاسمی سرکنسول جمهوری اسلامی ایران در ارزوم هم اعلام کرد مرز زمینی گوربولاغ در مقابل مرز بازرگان بسته شد و تا این لحظه هیچ یک از ماموران گمرک ترکیه در این پایانه مرزی حضور ندارند. وی از شهروندان ایرانی خواست تا اطلاع ثانوی از مراجعه برای سفر زمینی به ترکیه خودداری کنند. سفارت جمهوری اسلامی ایران در آنکارا با صدور اطلاعیه‌ای از شهروندان ایرانی در خاک ترکیه خواست از خانه‌های خود خارج نشوند و به مسائل امنیتی توجه داشته باشند. این درحالی است که ناظر گمرکات آذربایجان غربی از بازگشایی گمرک‌های مرزی استان خبر داد. پرویز تقوی گفت: گمرکات مرزی استان که به علت کودتای نافرجام در ترکیه بسته شده بود از ظهر دیروز بازگشایی شد و تردد به صورت عادی و بدون هیچ‌گونه شرط خاصی انجام می‌شود. وی گفت: از لحاظ امنیتی هیچ‌گونه مشکلی در گمرکات استان وجود ندارد و مسافران می‌توانند به راحتی تردد داشته باشند.

واکنش‌های بین‌المللی

بان‌کی‌مون، دبیرکل سازمان ملل متحد ضمن ابراز نگرانی در خصوص تحولات ترکیه خواستار برقراری آرامش و ثبات در این کشور شد. دونالد تاسک، رییس شورای اروپا هم گفت که راه حل تنش‌های ترکیه، سلاح نیست. تاسک اضافه کرد که اتحادیه اروپا به طور کامل از دولت ترکیه، که به شیوه‌ای دموکراتیک انتخاب شده، حمایت می‌کند. فدریکا موگرینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا هم خواهان خویشتنداری و احترام به نهادهای دموکراتیک شد و گفت که با نمایندگان این اتحادیه در آنکارا در تماس است. وی در صفحه توئیتر خود نوشت: به طور مداوم با نمایندگان خود در آنکارا و بروکسل در تماس هستیم. موگرینی همچنین خواستار خویشتنداری از سوی جناح‌های مختلف در ترکیه شد. دبیرکل ناتو هم با انتشار بیانیه‌ای خواستار آرامش و خویشتنداری در ترکیه شد. ینس استولتنبرگ اعلام کرد، خواهان احترام کامل به نهادهای دموکراتیک و قانون اساسی ترکیه هستیم زیرا ترکیه یک همپیمان ارزشمند برای ناتو است. رئیس جمهوری آمریکا نیز طی پیامی اعلام کرد از دولت دموکراتیک و مردمی ترکیه حمایت خواهد کرد. در بیانیه کاخ سفید در این باره آمده است: لازم است همه طرف‌ها در ترکیه از دولت منتخب دموکراتیک حمایت کنند و از خود خویشتنداری نشان داده و از هرگونه خشونت و خونریزی اجتناب کنند. جان کری هم تاکید کرد که وزارت خارجه آمریکا بر موضوع امنیت شهروندان آمریکایی تمرکز خواهد کرد. وزیر امور خارجه آمریکا که در مسکو به سر می‌برد، گفته است که امیدوار است ترکیه صلح و ثبات داشته باشد. هیلاری کلینتون، نامزد حزب دموکرات آمریکا نیز گفته است که رویدادهای ترکیه را با نگرانی دنبال می‌کند.

بوریس جانسون، وزیر جدید امور خارجه انگلیس هم از تحولات ترکیه ابراز نگرانی شدید کرد. روسیه نیز از تحولات ترکیه به شدت ابراز نگرانی و اعلام کرد که به همکاری سازنده با رهبری مشروع دولت ترکیه ادامه خواهد داد. در بیانیه این وزارتخانه آمده است: وخیم شدن اوضاع سیاسی در ترکیه با توجه به تهدیدهای تروریستی در این کشور و درگیری‌های مسلحانه در منطقه ثبات منطقه و جامعه جهانی را به خطر می‌اندازد. کاخ ریاست‌جمهوری روسیه هم اعلام کرد، در صورت درخواست رئیس‌جمهوری کنونی ترکیه، موضوع اعطای پناهندگی به وی در روسیه را بررسی می‌کنیم. «دیمیتری پسکوف» سخنگوی رسمی رئیس‌جمهوری روسیه گفت: در صورتی که چنین درخواستی مطرح شود، می‌توان موضوع را بررسی کرد. از سویی تمامی احزاب سیاسی عمده ترکیه نیز کودتای این کشور را محکوم کردند. در همین حال وزارت امور خارجه کانادا نیز نسبت به کودتای نظامی در ترکیه ابراز نگرانی کرد و خواستار برقراری امنیت در این کشور شد. صدر اعظم آلمان نیز خواستار احترام به نظام دموکراتیک شد. فرانک والتر اشتاین مایر، وزیر امور خارجه آلمان نیز قاطعانه کودتای نظامی در ترکیه را محکوم کرد و از همه طرف‌ها خواست به نظم دموکراتیک احترام بگذارند. اشتاین مایر اظهار داشت، ما شدیداً نسبت به تحولات اخیر در ترکیه نگران هستیم. من به شدیدترین وجه هر گونه تلاش برای تغییر نظم دموکراتیک در ترکیه با توسل به زور را محکوم می‌کنم. قطر هم که روابط نزدیکی با ترکیه دارد تلاش برای کودتا در ترکیه را محکوم کرد. همچنین کمال قلیچداراوغلو رهبر حزب مردم جمهوریخواه، دولت باغچه لی رهبر جنبش ملی‌گرا و صلاح‌الدین دمیرتاش رهبر حزب دموکراتیک خلق که رهبران احزاب اپوزیسیون ترکیه محسوب می‌شوند نیز کودتا را محکوم کردند.

ژان مارک آبرو، وزیر خارجه فرانسه نیز در بیانیه‌ای خواهان کنار گذاشتن خشونت در ترکیه و احترام به نظام دموکراسی در این کشور شد. وزیرخارجه جمهوری آذربایجان نیز گفت: در کنار مردم دوست و برادر خود و دولت ترکیه ایستاده‌ایم. چین نیز خواستار حفظ ثبات در ترکیه شد. سخنگوی دولت یونان هم گفت: نخست وزیر یونان با رئیس جمهوری و نخست وزیر ترکیه تماس تلفنی برقرار کرد و الکسیس سیپراس اعلام کرد دولت و مردم یونان ضمن حمایت از دموکراسی و نظم قانون، اوضاع جاری ترکیه را پیگیری می کنند و کودتا را محکوم می کنند. نخست وزیر عراق هم در پی کودتای نظامی در ترکیه، دستور تشکیل جلسه اضطراری کابینه را داد. در بیانیه صادره از دفتر نخست وزیر عراق آمده است: حیدرالعبادی بحرانی شدن اوضاع ترکیه را دنبال می کند و دستور به تشکیل جلسه اضطراری و فوری کابینه امنیتی دولت را داد.

در این حال وزیر خارجه عربستان در واکنش به رویدادهای حال حاضر ترکیه و کودتای صورت گرفته در این کشور این اوضاع را غیر قابل پیش بینی خواند. عادل الجبیر اظهار داشت، وقایع کنونی ترکیه در شرایط فعلی قابل پیش بینی

نیست. جنبش حماس نیز شکست کودتا در ترکیه را به مردم و رهبران این کشور تبریک گفت. حماس در بیانیه ای اقدام به کودتا از سوی نظامیان ترکیه علیه دموکراسی را ظالمانه خواند. در این بیانیه آمده است: حماس به مردم بزرگ ترکیه و رهبران انتخابی این کشور و در راس آن رجب طیب اردوغان و احزاب و نیروهای امنیتی و ارتش این کشور تبریک می گوید.

جنبش مقاومت اسلامی فلسطین شکست کودتا را پیروزی بزرگی در حفظ دموکراسی و آزادی و ثبات ترکیه خواند. مخالفان سوری هم ضمن ابراز خرسندی نسبت به شکست کودتا در ترکیه، این اقدام را تلاش گروهی کودتاچی برای کنترل بر اراده مردم خواندند. گروه مخالفان سوری موسوم به "ائتلاف مخالفان سوریه" مستقر در ترکیه در بیانیه‌ای با استقبال از شکست کودتا در ترکیه اعلام کرد: ترکیه از نهادهای دموکراتیک خود در مواجهه با تلاش‌های مستاصل و سیاهی که هدف از آن کنترل بر اراده مردم بود، محافظت کرد. این درحالی است که جمعی از مردم سوریه با برگزاری تظاهراتی، حمایت خود را از اقدام ارتش ترکیه برای سرنگونی نظام رجب طیب اردوغان اعلام کردند. تظاهرکنندگان سوری با سردادن شعارهایی حمایت خود را از اقدام ارتش ترکیه علیه نظام رجب طیب اردوغان اعلام کردند. به گفته برخی منابع، به دنبال کودتای ارتش ترکیه علیه نظام اردوغان، حامیان نظام سوریه بسیار خوشحال شدند و جشن گرفتند.